kaulais ir apdegusių įkapių gabalėliais. Kaip ir kape 56 įkapės pasklidusios po visą plotą. Pjūvyje kapo duobė pusapskritimio formos, 20 cm gylio. Tyrimų metu rastas kaulų kiekis rodo, jog sudegintų mirusiųjų kaulai į kapą buvo suberti ne visi. Tarp įkapių rasti keli vytinių antkaklių fragmentai, juostinės apyrankės lankelio dalis, įvijinis žiedas, apdegęs įtveriamasis peilis, varpelis, kaulinių šukų apkalas. Kapo aplinkoje rasta įvija, žvaigždinės pasaginės segės buoželė ir kt. Visame kapo plote surinkta 510 g sudegusių kaulų, kurie priklausė suaugusiam individui ir vaikui iki 3 m. Taip pat aptikta ir sudegusių gyvulių kaulų.

Griautinis vaiko kapas 58 rastas šalia perkasos V sienelės. Kapas suardytas. Juodo degėsingo smėlio sluoksnyje 10x10 cm dydžio plotelyje surinkta dalis momenkaulio, šonkaulių ir stuburo slankstelių kaulų. Kauliukai išsimėtę padrikai. Nustatyta, jog palaidotas naujagimis. Šalia kaulų nerasta jokių radinių, kuriuos būtų galima priskirti šiam kapui.

Griautinio vaiko kapo 59 duobės kontūras ovalo formos, 60x45 cm dydžio, orientuotas PR–ŠV kryptimi. Duobės kontūro viršuje aptikta iš suardyto degintinio kapo patekusių lipdyto puodelio šukių, vytinės antkaklės lankelių fragmentai. Duobėje surinkta 266 g degintinių kaulų. Vaiko kaulai išlikę sveiki. Mirusysis palaidotas aukštielninkas, galva į P. Rankos sudėtos ant dubens. Kojos per kelius stipriai sulenktos, primena lotoso pozą. Įkapių nerasta. Kape palaidotas 6±3 mėn. kūdikis, kuriam nustatyta patologija – meningitas.

Pagal ankstesnių tyrimų medžiagą kapinynas datuojamas VIII/IX–XI a. 2013 m. rastų degintinių kapų datavimas problemiškas. Kapuose rastos įkapės naudotos ilgą laikotarpį, todėl negali suteikti papildomos informacijos tikslinant kapinyno datavimą. Preliminariai degintinius kapus (56, 57) būtų galima skirti X–XII a. Kapinyne rasti du griautiniai kapai (58, 59) stebina tuo, jog išliko beveik sveiki kūdikių kaulai. Dera prisiminti ankstesnių tyrimų rezultatus – dėl nepalankios smėlingo dirvožemio struktūros anksčiau rastuose griautiniuose kapuose kaulai būdavo visiškai sunykę. Tuo kapai 58 ir 59 skiriasi nuo bendro konteksto. Tai leistų spėti, jog minėti kapai yra vėlyvi, galbūt datuotini XVII–XIX a.

Radiniai saugomi TIM archeologijos fonduose.

Viešvilė cemetery III

TIM continued to excavate Viešvilė cemetery III (Jurbarkas district) with trenches 10 and 11 (a total of 100 m²). Two cremations (56, 57) and two inhumations (58, 59) were discovered. In the cremations the individuals had been buried in large, oval pits (111x61–220x100 cm). The grave goods (Fig. 1) yielded no information and the burials were preliminarily dated to the 10th–12th centuries. The child inhumations should be assigned to the 17th–19th centuries. The infant in burial 59 was buried supine, the hands placed on the pelvis, the knees bent sharply at the knees as if in a lotus position, and the head to the S. The inhumations contained no grave goods.

Mindaugas Grikpėdis

Joniškės kapinynas

2013 m. Joniškės kapinyne (Klaipėdos) VU vykdytų archeologinių kasinėjimų metu ištirtos 4 perkasos (69,9 m² plotas). Tyrimai vykdyti kapinyno V dalyje, patenkančioje į sodų bendrijos „Švyturys“ teritoriją, sklypuose Raganių 4-oji g. 31 bei Raganių 2-oji g. 21 (1 pav.). Juose planuojama vykdyti statybos darbus, todėl reikėjo atlikti archeologinius tyrimus.

Kapinynas žinomas nuo XIX a. pabaigos, tačiau tuomet jo situacija literatūroje nebuvo apibūdinta, minima, kad radiniai rasti 1 m gylyje, kasant molį. 2006 m. L. Tamulynas spėjamoje kapinyno vietoje ištyrė 4 perkasas, aptiko vario lydinio radinių: antkaklės fragmentą bei karoliuką (*ATL 2006 metais*, V., 2007, p. 162–163). Kapinynas įrašytas į NKVR. 2009 m. L. Tamulynas ištyrė 17 m^2 plotą, aptiko apdegusį vario lydinio dirbinio fragmentą. 2012 m. D. Kiulkys ištyrė 22,16 m^2 dydžio perkasą, aptiko su suardytais kapais sietinų radinių ir kremuotų žmonių kaulų fragmentų (*ATL 2012 metais*, V., 2013, p. 159–161).

Sklype **Raganių 4-oji g. 31** tirtos perkasos 8, 9, kuriose su kapinynu sietinų radinių neaptikta. Tyrimų metu atidengtas iki 1 m storio kultūrinis sluoksnis, suformuotas XIX–XX a.

Sklype **Raganių 2-oji g.** 21 tirtos perkasos 10, 11, kurios apgaubė 2012 m. tirtą plotą 7. ***Perkasoje 10*** ištirta duobė 1, o perkasos ŠV dalyje darytos išpjovos Š gale atidengtas duobės 2 kontūras (2,1x0,75 m dydžio). Ši duobė nepateko į planuojamą užstatyti plotą, todėl nebuvo preparuojama. *Duobės 1* kontūrai atidengti ne iki galo – jie tęsėsi PV kryptimi už tirto ploto ribų. Į perkasą patekusi duobės dalis buvo 2,06x1,9 m dydžio, stačiakampio užapvalintais kampais formos. Duobės gylis – 90 cm nuo perkasos paviršiaus. Joje aptikta su vėlyvojo geležies amžiaus kapinynu sietinų vario lydinio radinių: juostinė apyrankė, juostinių apyrankių, ornamentuotų eglutės įkartomis, fragmentų, įvijos fragmentas bei du susilydę neaiškių dirbinių gabaliukai (2: d–f pav.). Duobėje taip pat aptikta XIX–XX a. I pusei būdingos buitinės keramikos fragmentų, korodavusios geležies radinių ir kt.

Perkasoje 11, 40 cm gylyje nuo žemės paviršiaus, išryškėjo 5 lygiagrečių duobių kontūrai, atskirti 30–40 cm pločio įžemio – rudo molio – juostomis (3, 4 pav.). Duobės orientuotos ŠR–PV kryptimi (70–250°), jų kontūrai tęsėsi už perkasos ŠR sienelės. Duobių 3–5 PV galai buvo atidengti 2012 m. tirtoje perkasoje 7. Duobių plotis – 1,45–1,5 m, į perkasą patekęs

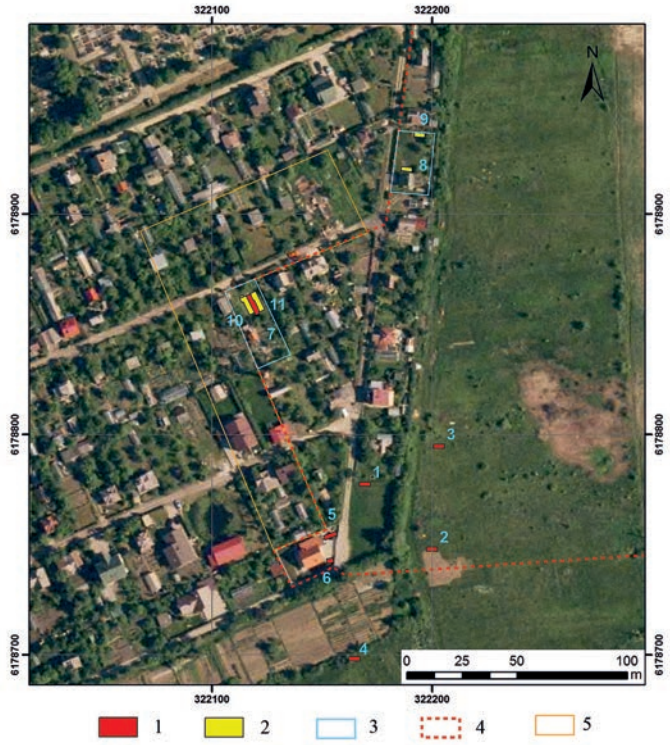

1 pav. Joniškės kapinyno situacijos planas: 1 – 2006–2012 m. tirti plotai; 2 – 2013 m. tirtos perkasos; 3 – 2013 m. tirtų sklypų ribos; 4 – Joniškės kapinyno ribos KVR; 5 – siūlomos praplėsti kapinyno ribos. M. Grikpėdžio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – areas excavated in 2006–2012, 2 – trenches excavated in 2013, 3 – boundaries of the plots excavated in 2013, 4 – the boundaries of Joniškė cemetery in the KVR, 5 – proposed expanded cemetery boundaries.

2 pav. Vėlyvojo geležies amžiaus radiniai: a, b – vytinių antkaklių fragmentai, c – pasaginė aguoninė segė, d – juostinė apyrankė, e, f – juostinių apyrankių fragmentai. M. Grikpėdžio nuotr.

Fig. 2. Late Iron Age finds: a, b – fragments of twisted wire neck-rings, c – a penannular brooch with poppy head terminals, d – a flat bracelet, e, f – flat bracelet fragments.

3 pav. Perkasoje 11 išryškėję duobių 1–5 kontūrai. M. Grikpėdžio nuotr.

Fig. 3. The contours of pits 1–5 visible in trench 11.

ilgis – 2,45–2,5 m. Duobių šlaitai statūs, dugnas lygus, nuo žemės paviršiaus 60–85 cm gylio. Jose aptikta su vėlyvojo geležies amžiaus kapinynu sietinų degintinių kauliukų bei vario lydinio radinių: dvi vytinės antkaklės, pasaginė segė aguoniniais galais, susilydę neaiškių dirbinių fragmentai (2: a–c pav.). Duobėse aptikta ir XIX–XX a. I pusės radinių: 1823 m. Prūsijos karalystės Frydricho Vilhelmo III grašis, 1826 m. Rusijos Nikolajaus I 5 kapeikos, taip pat šio laikotarpio buitinės keramikos fragmentų ir kitų radinių. Iš perkasos pašalintose žemėse aptikta 1841 m. Rusijos Nikolajaus I kapeika, ko gero, taip pat buvo vienoje iš šių duobių.

Perkasose 10 ir 11 aptiktos duobės, sprendžiant pagal radinius, galėjo būti iškastos XIX a. viduryje – XX a. pradžioje. Literatūroje minima,

4 pav. Perkasa 11 išpreparavus duobes. M. Grikpėdžio nuotr.

Fig. 4. Excavated pits in trench 11.

jog archeologiniai tyrimai Joniškės kapinyne buvo vykdomi jau nuo XIX a. II pusės. Duobėse aptikta su vėlyvojo geležies amžiaus kapinynu sietinų degintinių kauliukų bei vario lydinio dirbinių, todėl tikėtina, jog ištirtos duobės buvo iškastos XIX a. II pusėje – XX a. pradžioje vykdytų Joniškės kapinyno archeologinių kasinėjimų metu.

Nors tyrimų metu palaidojimų nerasta, perkasose 10, 11 atidengtose duobėse aptikti IX–XIII a. radiniai bei degintiniai kauliukai leidžia manyti, jog perkasų aplinkoje gali būti išlikusių sveikų ar apardytų kapų. Remiantis tyrimų rezultatais, pasiūlyta praplėsti kapinyno ribas V, ŠV bei Š kryptimis (1 pav.).

Tyrimų metu iš viso aptikta 15 radinių, kurie perduoti MLIM.

Joniškė cemetery

In 2013, VU conducted an excavation (4 trenches, a total of 69.9 m^2) in Joniškė cemetery (Klaipėda). The investigation was in the W part of the cemetery, which is on the grounds of the "Švyturys" garden society and the plots at Raganių 4-oji St. 31 and Raganių 2-oji St. 21 (Fig. 1). A 19th–20th-centuries cultural layer up to 1 m thick was unearthed in trenches 8–9, but no finds connected with the cemetery were found. Trenches 10–11 contained 6 pits (Figs. 3,4), in which were found cremated bones and copper alloy artefacts connected with the Late Iron Age: two twisted wire neck-rings, a penannular brooch with poppy head terminals, a flat bracelet, etc. (Fig. 2). The pits also contained 19th – first half of the 20th-centuries finds: 1823, 1826, and 1841 coins, contemporaneous household pottery, etc. It is likely that these pits were dug in the second half of the 19th – early 20th centuries during the archaeological excavation of Joniškė cemetery.

Mindaugas Grikpėdis

Laukžemių (Paupulių) kapinynas

Dautzin-Niclau vietovėje (dabar Pipirų kaimas Klaipėdos r.) buvęs kapinynas žinomas nuo 1903 m. Tuomet jį tyrinėjo A. Bezzenbergeris, informacija apie tyrimus neskelbta (Tamulynas L., A. Bezzenbergerio archeologiniai tyrinėjimai Klaipėdos krašte, *Lietuvos archeologija,* V., 1998, t. 15, p. 273). C. Engelis nurodo, jog šis kapinynas datuojamas C, D ir H periodais (200–600 ir 1100–1250 m.) (Engel C., *Die Kultur des Memellandes in vorgeschichtlicher Zeit*, Memel, 1931, p. 84).

1963 m. A. Tautavičiaus vadovaujama LII ekspedicija lankėsi Pipirų kaime, kur vietos gyventojai informavo, jog apie 1 km į Š nuo Eketės piliakalnio kasant žvyrą buvo randama žmonių kaulų ir įvairių senienų: įmovinių ietigalių, pasaginių segių platėjančiais galais (*LIIR*, f. 1, b. 187, p. 47). 1977–1978 m. kapinyną lankiusi MMT ekspedicija (vadovas B. Dakanis), į Š nuo Eketės piliakalnio buvusio žvyro karjero Š dalyje aptiko žmonių kaulų (*KPC paveldosaugos bibliotekos dokumentų fondai*, f. 27, a. 1, b. 87, p. 9). 1999 ir 2003 m. archeologinius žvalgymus Pipirų kaime vykdė L. Tamulynas. 1999 m. su kapinynu susijusių radinių neaptikta, o 2003 m. apie 1 km į Š nuo Eketės piliakalnio, Danės kairiojo kranto aukštumoje, aptikti 2 įmoviniai kirviai bei romėniška moneta (*LIIR*, f. 1, b. 3377). 2005 m. Laukžemių (Paupulių) kapinynas įrašytas į KVR. 2012 m. KPC ekspedicijos metu nežymiai pakoreguotos kapinyno teritorijos ribos, ariamoje kapinyno dalyje aptikta pavienių žmonių kaulų.

Kapinynas yra stipriai nukentėjęs jo teritorijoje vykdant įvairią ūkinę veiklą. Saugomos